

HANDEL ZAGRANICZNY PRODUKTAMI ROLNO-SPOŻYWCZYMI

stan i perspektywy

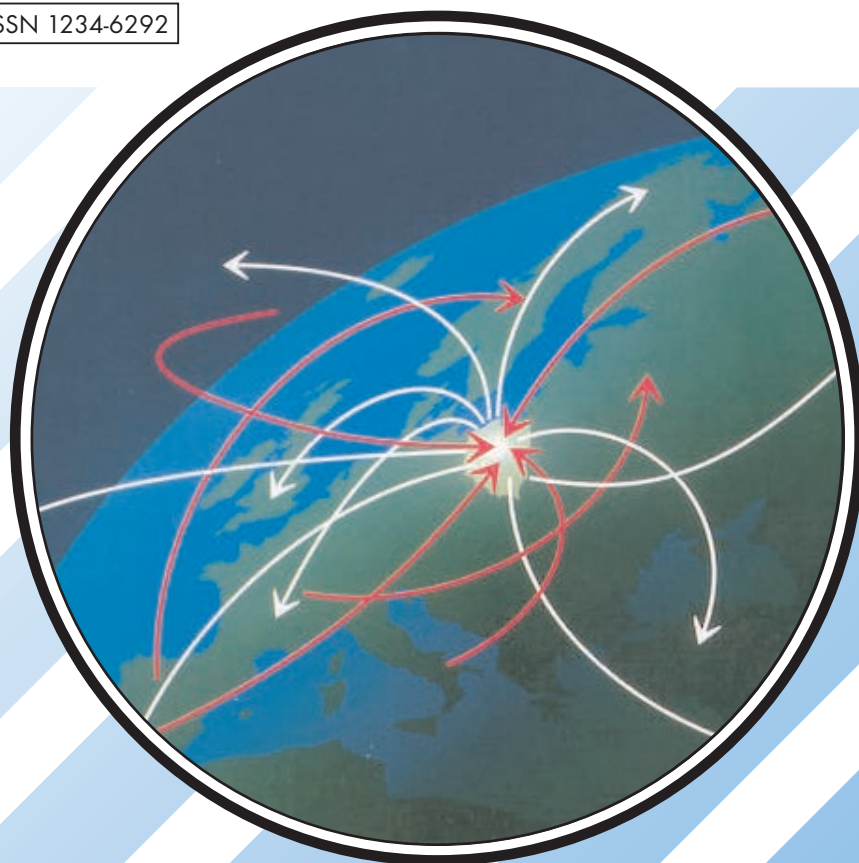
P Ó Ł R O C Z N I K

CZASOPISMO UKAZUJE SIĘ OD 1995 ROKU

ISSN 1234-6292

ANALIZY RYNKOWE

Redaktor naczelny
Jadwiga Seremak-Bulge

KWIECIEŃ 2015

RADA PROGRAMOWA ROLNICZYCH ANALIZ EKONOMICZNYCH:

Maria Zwolińska (przewodnicząca)
Stanisław Stańko (wiceprzewodniczący)
Jadwiga Seremak-Bulge (redaktor naczelny)
Piotr Szajner (sekretarz redakcji)
Tadeusz Chrościcki
Bogumiła Kasperowicz
Krystyna Świetlik
Iwona Szczepaniak
Marzena Trajer
Barbara Domaszewicz

KOMITET REDAKCYJNY:

Maria Zwolińska, Andrzej Kowalski, Jadwiga Seremak-Bulge, Piotr Szajner, Marzena Trajer,
Ewa Machowina

REDAKTOR HANDLU ZAGRANICZNEGO PRODUKTAMI ROLNO-SPOŻYWCZYMI:

Wiesław Łopaciuk

Czasopismo przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ-PIB
Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa
Kierownik Zakładu – Piotr Szajner
SKŁAD I DRUK: Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB
NAKŁAD: 1150 egz., Ark. wyd. 9,53

Przy publikowaniu fragmentów analizy oraz informacji i danych liczbowych prosimy o podanie źródła

Spis treści

Reasumpcja	3
Summary	5
I. Uwarunkowania makroekonomiczne <i>mgr Tadeusz Chrościcki</i>	7
II. Ogólna ocena handlu zagranicznego produktami rolno-spożywczymi <i>mgr inż. Wiesław Łopaciuk</i>	8
III. Stan i perspektywy handlu zagranicznego wybranymi produktami rolno-spożywczymi	19
1. Zboża <i>mgr inż. Wiesław Łopaciuk</i>	19
2. Produkty upraw oleistych <i>dr inż. Magdalena Bodył</i>	24
3. Cukier i przetwory <i>dr inż. Piotr Szajner</i>	30
4. Ziemniaki i przetwory <i>mgr Wiesław Dzwonkowski</i>	34
5. Owoce i przetwory <i>mgr Anna Bugała</i>	39
6. Warzywa i przetwory <i>mgr Anna Bugała</i>	43
7. Mleko i przetwory <i>dr inż. Piotr Szajner</i>	47
8. Drób <i>dr Dorota Pasińska</i>	50
9. Wołowina <i>dr Dorota Pasińska</i>	54
10. Wieprzowina <i>dr Dorota Pasińska</i>	57
11. Żywiec i mięso baranie <i>dr Danuta Zawadzka</i>	61
12. Żywiec i mięso końskie <i>dr Danuta Zawadzka</i>	63
13. Ryby i przetwory <i>mgr inż. Krzysztof Hryszko</i>	64
14. Wyroby alkoholowe <i>mgr Katarzyna Rola</i>	70
15. Wody i napoje orzeźwiające <i>mgr inż. Arkadiusz Zalewski</i>	74
16. Tytoń i wyroby tytoniowe <i>mgr inż. Arkadiusz Zalewski</i>	76
Aneks	80

W 2014 r., zmalała dynamika polskiego eksportu, a importu wzrosła. Wpływy z eksportu wyniosły 163,1 mld EUR, a wydatki na import 165,6 mld EUR. W porównaniu z 2013 r., eksport zwiększył się o 5,2%, a import o 5,5%. W wyniku tego, deficyt powiększył się o 23,3% do 2,45 mld EUR.

W 2014 r. największy wpływ na polski handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi miała sytuacja ekonomiczna i polityczna na świecie, szczególnie w Europie Zachodniej. Głównymi czynnikami ją warunkującymi były: gwałtowny spadek cen ropy naftowej i zmiany kursowe (aprecjacja dolara USA w stosunku do większości innych walut, w tym euro), rosnąca niepewność geopolityczna związana z konfliktem na Ukrainie i związane z tym restrykcje w handlu z Rosją, a także destabilizacja na Bliskim Wschodzie oraz obawy, co do ekonomicznej przyszłości strefy euro.

W handlu produktami rolno-spożywczymi zanotowano zmniejszenie dynamiki wzrostu, szczególnie w eksporcie. W pierwszej połowie 2014 r. dynamika eksportu była zbliżona do obserwowanej w analogicznym okresie poprzedniego roku. Natomiast w drugiej połowie roku wzrost eksportu był niewielki. Pomimo tego, w skali całego roku osiągnął on rekordową wielkość. Spowolnienie w imporcie było znacznie mniejsze.

W 2014 r., w porównaniu z 2013 r., wartość polskiego eksportu rolno-spożywczego zwiększyła się o 4,5% do rekordowych 21,35 mld EUR, a importu o 3,4% do 14,79 mld EUR. W rezultacie nadwyżka zwiększyła się do nie notowanej wcześniej wartości 6,55 mld EUR wobec 6,11 mld EUR w poprzednim roku.

Znaczenie sektora rolno-spożywczego w polskim handlu zagranicznym w 2014 r. nieznacznie zmalało. Udział eksportu rolno-spożywczego w polskim eksporcie zmniejszył się do 13,1%, wobec 13,2% w 2013 r., a udział importu do

9,1% (9,2% w 2013 r.). Warto podkreślić, że nadwyżka w handlu żywnością w poważnym stopniu redukuje deficyt polskiego handlu zagranicznego. Jej wartość (w liczbach bezwzględnych) przekroczyła bowiem blisko trzykrotnie wartość deficytu w handlu ogółem. Oprócz tego, ma korzystny wpływ na koniunkturę w rolnictwie i przemyśle spożywczym, ponieważ stosunkowo duża część produkcji jest kierowana na eksport (ponad jedna trzecia).

W 2014 r. wskaźnik pokrycia wartości importu eksportem w obrotach produktami rolno-spożywczymi po raz kolejny się zwiększył (144 wobec 143% poprzednio) i nadal był znacznie wyższy niż w handlu ogółem (99%), gdzie w analizowanym okresie jego wartość się nie zmieniła.

W 2014 r. wzrosły obroty handlu zagranicznego produktami rolno-spożywczymi z większością grup państw. Odmienna tendencja była widoczna w handlu z pozostałymi państwami rozwiniętymi oraz w eksporcie do WNP.

W eksporcie zmalało znaczenie przede wszystkim WNP, a wzrosło krajów rozwijających się i UE. Po stronie importu znaczenie tych ostatnich oraz WNP się zwiększyło, a zmniejszyło UE i pozostałych krajów rozwiniętych. Restrykcje w eksporcie do Rosji wymusiły dywersyfikację rynków zbytu. Polscy eksporterzy zaczęli poszukiwać alternatywnych rynków zbytu, głównie w krajach rozwijających się oraz na Bałkanach, co mając na uwadze skrajną zależność od dużych rynków (UE i WNP) jest wręcz pożądane. W imporcie również nasiliły się podobne procesy.

W 2014 r., poprawiły się wyniki handlu zagranicznego produktami rolno-spożywczymi z większością krajów rozwiniętych, w tym z UE i pozostałymi krajami rozwiniętymi, a także z krajami rozwijającymi się. W obrotach z WNP nastąpiło głębokie pogorszenie wyników.

W ujęciu wartościowym produkty przemysłu spożywczego zajmują dominującą pozycję w handlu zagranicznym produktami rolno-spożywczymi. W 2014 r. ich znaczenie nieznacznie wzrosło. Wpływy z eksportu produktów przemysłu spożywczego zwiększyły się o 5,2% do 17,6 mld EUR, co stanowiło 82,5% wartości całego eksportu rolno-spożywczego. Wydatki na import tych towarów zwiększyły się o 3,7% i wyniosły 9,9 mld EUR (67,3% całego importu rolno-spożywczego). Nadwyżka wyniosła 7,7 mld EUR, wobec 7,1 mld w poprzednim roku. Eksport produktów rolnictwa pozostał na poziomie 3,7 mld EUR, a ich import wzrósł o 2,7% do 4,8 mld EUR. Deficyt obrotów produktami rolnictwa minimalnie powiększył się do 1,1 mln EUR (1,0 mld EUR w 2013 r.).

Po zbiorach w 2013 r. nastąpiła znaczna poprawa relacji popytu i podaży na krajowych rynkach produktów roślinnych. W wyniku tego, w pierwszej połowie 2014 r. eksport produktów roślinnych był stosunkowo duży, ale spadek cen ograniczył jego dynamikę w ujęciu wartościowym. Oprócz tego, dynamika wzrostu popytu importowego w UE była ciągle niewielka. Na rynkach produktów zwierzęcych występowały zmienne tendencje: rósł eksport produktów mleczarskich, drobiu, a wieprzowiny malał. W drugiej połowie 2014 r., pomimo stosunkowo dobrej sytuacji rynkowej w kraju nastąpiło ograniczenie dynamiki obrotów w eksporcie produktów roślinnych, a eksport produktów zwierzęcych w porównaniu z drugą połową poprzedniego roku nieznacznie zmalał. Wpłynęły na to restrykcje w eksporcie do Rosji. Kurs wymiany złotego do euro i dolara USA nie miał większego wpływu na rozmiary handlu, bowiem jego zmiany w skali roku nie były duże.

W 2014 r. znacznie zmalała dynamika wzrostu eksportu produktów zwierzęcych. Jego wartość wyniosła 7,9 mld EUR i była o 3,5% większa niż w 2013 r. Zmalała też dynamika wzrostu eksportu

produktów roślinnych. W porównaniu z poprzednim rokiem, wartość ich wywozu wzrosła o 4,5% i wyniosła 12,2 mld EUR. Natomiast dynamika importu produktów roślinnych nieznacznie się zwiększyła, a produktów zwierzęcych wyraźnie zmalała. Spowolnienie obrotów było powodowane głównie restrykcjami w eksporcie do Rosji, które z jednej strony ograniczały wywóz, a z drugiej powodowały wzrost podaży na krajowym rynku, co limitowało przywóz.

W 2015 r. na sytuację w polskim handlu zagranicznym będą wpływały następujące czynniki:

- niewielka poprawa sytuacji gospodarczej u głównych partnerów handlowych, szczególnie w UE i innych krajach rozwiniętych;
- relatywnie wysoki wzrost gospodarczy w krajach rozwijających się;
- pogorszenie sytuacji gospodarczej na rynkach wschodnich (WNP, w tym szczególnie w Rosji i Ukrainie)
- czynniki natury administracyjnej i politycznej (restrykcje w eksporcie do Rosji, restrykcje związane z występowaniem afrykańskiego pomoru świń, regulacje dotyczące uboju rytualnego);
- możliwe nieznaczne pogorszenie relacji popytu i podaży na krajowych

- rynkach produktów roślinnych i stabilizacja na światowych rynkach;
- poprawa relacji podaży do popytu na krajowych rynkach produktów zwierzęcych;
- niskie ceny surowców rolnych na rynkach światowych;
- możliwe dalsze umocnienie się kursu złotego do euro oraz osłabienie euro w stosunku do USD.

W 2015 r. będzie możliwy wzrost eksportu do krajów UE oraz pozostałych krajów rozwiniętych, ale jego dynamika może po raz kolejny się zmniejszyć. Trudna sytuacja w krajach WNP i konflikt na Ukrainie będą negatywnie oddziaływały na polską wymianę handlową w tym regionie. Dlatego możliwa jest dalsza reorientacja sprzedaży z rynków WNP na rynki innych krajów, szczególnie krajów rozwijających się, które ze swoim relatywnie wysokim tempem rozwoju gospodarczego, stwarzają szanse na zwiększenie sprzedaży w dłuższej w perspektywie.

W 2015 r. przewiduje się nieznaczny wzrost obrotów w ujęciu wartościowym w eksporcie oraz niewielki spadek w imporcie. Nieznaczny spadek eksportu produktów roślinnych będzie kompensowany z nawiązką wzrostem eksportu produktów zwierzęcych. Wzrośnie wywóz

mięsa i podrobów (w tym szczególnie drobiowego), przetworów mięsnych oraz ryb i owoców morza. Zmaleje dynamika spadku mięsa czerwonego. Spośród produktów roślinnych zmniejszy się eksport zbóż, ziemniaków, nasion oleistych i olejów, świeżych owoców i warzyw i ich przetworów, a zwiększy przetworów zbożowych, cukru i wyrobów cukierniczych, wód i napojów orzeźwiających, kawy, herbaty, kakao, alkoholi i przetworów ziemniaczanych.

Nieznacznie wzrośnie import produktów zwierzęcych. Zwiększy się przywóz żywych zwierząt, przetworów mięsnych oraz ryb i owoców morza, a zmaleje mleka i produktów mleczarskich. Zmniejszy się przywóz większości produktów roślinnych, w tym szczególnie przetworów zbożowych, olejów, cukru, świeżych owoców i warzyw.

Przewiduje się, że wpływy z eksportu produktów rolno-spożywczych w 2015 r. mogą osiągnąć około 21,6 mld EUR i być o ponad 1% większe niż w 2014 r. Wydatki na import mogą się nieznacznie zmniejszyć (o 0,5% do 14,7 mld EUR). W wyniku tego, nadwyżka może wynieść 6,9 mld EUR, wobec 6,6 mld EUR w 2014 r.

SUMMARY

In 2014 the dynamics of Polish exports slowed down, while that of imports – speeded up. The revenue on exports amounted to EUR 163.1 billion and expenditure on imports reached EUR 165.6 billion. As compared to 2013 exports grew by 5.2% and import by 5.5%. As a result, the deficit increased by 23.3% to EUR 2.45 billion.

The global economic and political situation, especially in Western Europe, had the greatest impact on Polish foreign trade in agri-food products. Its main determinants were: a sharp drop in oil prices and changes in exchange rates (appreciation of the U.S. dollar against most other currencies, including the euro), growing geopolitical uncertainty related to the conflict in Ukraine and trade restrictions with Russia, and destabilization in the Middle East, as well as concerns about the economic future of the euro zone.

The growth rate of trade in agri-food products decreased, especially in exports. In the first half of 2014, the export dynamics was similar to that observed in the same period of the previous year. However, the second half of the year brought a slight increase in this regard. Despite this fact, exports reached their peak level on an annual basis. The slowdown in imports was much less pronounced.

In 2014, as compared to 2013, the value of Polish agri-food exports increased by 4.5% to a peak level of EUR 21.35 billion, while that of imports – by 3.4% to EUR 14.79 billion. Consequently, the surplus hit an all-time high record and grew to EUR 6.55 billion against EUR 6.11 billion a year before.

In 2014 the significance of agri-food sector in Polish foreign trade slightly decreased. The share of agri-food export in Polish export dropped to 13.1%, compared to 13.2% in 2013, while the share of import decreased to

9.1% (9.2% in 2013). It should be noted that the food trade surplus reduces the Polish foreign trade deficit considerably, since its value (in absolute terms) was nearly three times higher than the value of total trade deficit. Furthermore, it has a favourable impact on the economic situation in agriculture and the food industry, as a relatively large part of production is exported (over one third).

In 2014 the coverage ratio for trade in agri-food products increased once again (to 144% as compared to 143% noted previously) and was still much higher than that in total trade (99%), which remained the same over the analysed period.

In 2014 the turnover of foreign trade in agri-food products increased as regards all groups of countries. An opposite trend for trade with other developed countries and for exports to the Commonwealth of Independent States (CIS) was observed.

As regards exports, primarily the CIS lost in significance, while developing countries and the EU became more important. As for imports, developing countries and the CIS became more significant, as compared to the EU and other developed countries, which lost their relevance. Restrictions on exports to Russia forced market diversification. Polish exporters started to look for alternative markets, mainly in developing countries and the Balkans which, bearing in mind the extreme dependence on large markets (EU and CIS), is in fact desirable. Similar processes intensified also in imports.

In 2014 the results for foreign trade in agri-food products with the majority of developed countries, including the EU, and other developed and developing countries, improved. The turnover of trade with the CIS suffered a deep decline.

In value terms the food industry products enjoy a dominant position in foreign trade of agri-food products. In 2014, they gained in significance. The revenue on exports of food industry products grew by 5.2% to EUR 17.6 billion, which accounted for 82.5% of the total agri-food exports. The expenditure on exports of this products grew by 3.7% and amounted to EUR 9.9 billion (67.3% of total agri-food imports). The surplus reached EUR 7.7 billion, compared to EUR 7.1 billion a year before. The export of agricultural product remained at EUR 3.7 billion, while their import grew by 2.7% to EUR 4.8 billion. The deficit of trade in agricultural products slightly increased to EUR 1.1 million (EUR 1.0 billion in 2013).

Following the 2013 harvest, there was a significant improvement in the supply-demand relationship on the domestic crop product markets. As a result, crop products exports in the first half of 2014 was relatively high, but a drop in prices limited their rate in terms of value. Additionally, the growth rate of import demand in the EU was still low. Livestock products markets experienced various trends: exports of dairy products and poultry grew, while those of pork dropped. In the second half of 2014, despite the fact that the situation on domestic market was relatively good, the growth in the value of turnover in plant products exports declined, while livestock products exports decreased slightly, as compared to the second half of the previous year. This was due to restrictions on exports to Russia. The exchange rate for zloty to euro and the U.S. dollar had no major impact on trade volumes, because its annual changes were negligible.

In 2014 the growth rate of livestock products exports dropped significantly. Their value amounted to EUR 7.9 billion and was 3.5% higher than in 2013. The growth rate of crop products exports decreased as well. As compared to the

previous year, their value increased by 4.5% and amounted to EUR 12.2 billion. However, the dynamics of crop products imports increased slightly, while that of livestock products imports experienced a significant decline. The slowdown in turnover was mainly caused by restrictions on exports to Russia which, on the one hand, limited exports and, on the other hand, resulted in an increase in domestic supply, thus limiting imports.

In 2015, the following factors will have a bearing on the situation in Polish foreign trade:

- slight improvement in the economic situation of major trading partners, particularly in the EU and other developed countries;
- relatively high economic growth in developing countries;
- deterioration in the economic situation in the eastern markets (CIS, especially in Russia and Ukraine);
- administrative and political factors (restrictions on exports to Russia, restrictions related to the outbreak of African swine fever, regulations on ritual slaughter);
- possible slight deterioration in the supply-demand relationship in do-

mestic crop products markets and stabilisation in global markets;

- improvement in the supply-demand relationship in domestic livestock products markets;
- low global agricultural commodity prices;
- possible further appreciation of the zloty against the euro and the depreciation of the euro against the U.S. dollar.

In 2015 exports to the EU Member States and other developed countries may grow. However, the growth rate may fall once again. The difficult situation in the CIS and the conflict in Ukraine will negatively influence Polish trade in this region. Therefore, sales from CIS markets may further reorient towards other foreign markets, especially those of developing countries with relatively high rate of economic growth, offering opportunities for boosting sales in the long run.

In 2015 the turnover in terms of value is forecast to grow slightly in exports and to fall insignificantly in imports. Slightly declining crop products exports will be more than offset by increased

livestock products exports. An increase in exports in meat and offal (especially poultry), processed meat products, fish and seafood will be noted. The downward trend in red meat will slow down. As for crop products, the export of cereals, potatoes, oilseeds and oils, fresh fruit and vegetables and its preserves will decrease, as opposed to processed cereals, sugar and confectionery, water and soft drinks, coffee, tea, cocoa, alcoholic beverages and processed potato products, which will grow.

Livestock products imports will rise slightly. There will be an increase in imports of live animals, meat products, fish and seafood, while imports of milk and dairy products will suffer a decline. Imports of most crop products, especially cereal products, oils, sugar, fresh fruit and vegetables, will drop.

It is forecast that value of agri-food exports in 2015 may reach approx. EUR 21.6 billion and exceed their 2014 level by over 1%. Expenditure on import may slightly fall (by 0.5% to EUR 14.7 billion). As a result, the surplus may reach EUR 6.9 billion, as compared to EUR 6.6 billion in 2014.

WARUNKI PRENUMERATY

Prenumerata realizowana przez Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB.

Zamówienia na prenumeratę w wersji papierowej i na e-wydania można składać bezpośrednio na stronie <http://ierigz.waw.pl/publikacje>.

Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: dw@ierigz.waw.pl lub kontaktując się telefonicznie – Barbara Walkiewicz, tel.: 22 50 54 685 lub faks: 22 50 54 636 w godzinach 8:00-16:00.

Prenumeratę i sprzedaż pojedynczych egzemplarzy prowadzi Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB, 00-002 Warszawa, ul. Świętokrzyska 20 (wejście od ul. Szkolnej 2/4) pokój numer 3.

Prenumerata roczna wersji papierowej lub elektronicznej 1 egz. w 2015 r. (2 numery) wynosi 42 zł.

Zamówienia na prenumeratę wraz z dowodem wpłaty prosimy przesyłać na adres:

- Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy, Dział Wydawnictw, ul. Świętokrzyska 20
- e-mail: dw@ierigz.waw.pl

Przedpłaty na prenumeratę należy wpłacać na konto Instytutu:
PEKAO S.A. IV O/Warszawa nr 68 1240 1053 1111 0010 1493 6433
W tytule przelewu prosimy podać tytuł analizy i jej numer.

Druk i usługi poligraficzne dostosowane do Twoich potrzeb!

Wykorzystujemy nowoczesne systemy druku cyfrowego dające wiernie odwzorowanie obrazu, pozwalające w krótkim czasie na druk czarno-białych i barwnych materiałów w najwyższej jakości.

W naszej ofercie znajdują Państwo **usługi drukarni** (wizytówki, ulotki, papiery firmowe, foldery, broszury, książki, gazetki reklamowe, plakaty, materiały szkoleniowe, nadruki na kopertach, widokówki, zaproszenia, identyfikatory, dyplomy, etykiety, naklejki) jak i cały wachlarz **usług introligatorskich**.

Zaproponujemy indywidualną wycenę i dobór najlepszej techniki wydruku, aby otrzymany finalny produkt cechował się najlepszą jakością i atrakcyjną ceną.

Zapraszamy do korzystania z naszych usług

Dział Wydawnictw
ul. Szkolna 2/4

tel. (22) 50 54 520, (22) 50 54 430
fax (22) 50 54 636, e-mail: dw@ierigz.waw.pl

Prenumerata Analizy (2 zeszyty) w 2015 roku wynosi 42 zł.
Zamówienia z podaniem tytułu i ilości egzemplarzy prosimy kierować do Działu Wydawnictw Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowego Instytutu Badawczego, ul. Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa. Tel.: (22) 505-46-85, faks: 505-46-36
e-mail: dw@ierigz.waw.pl <http://www.ierigz.waw.pl>